7/19034

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Bakan
36

19/01/2007

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: a) Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı ifadeli, 30/11/2006 tarihli ve A.01.0.GNS. 0.10.00.02-27630 sayılı yazınız,
b) 12/12/2006 tarihli ve 1428 sayılı yazımız.

İlgi (a) yazınız ekinde alınan, Balıkesir Milletvekili Op.Dr.Turhan Çömez tarafından Bakanlığımıza yöneltilip yazılı olarak cevaplandırılması istenilen 7/19034 Esas No.lu soru önergesine ilişkin cevaba esas teşkil edecek bilgilerin derlenebilmesi için ilgi (b) yazımızla ek süre istenilmiş olup, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünün 99. maddesi uyarınca hazırlanan cevap örneği iki nüsha halinde ilişikte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Cemil ÇİÇEK
Bakan

EK:
Soru önergesi cevabı (2 adet)

DAĞITIM:
Gereği :
TBMM Başkanlığına

Bilgi :
Başbakanlığa

7/19034

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Bakan

.../.../2007

Sayın Op.Dr.Turhan ÇÖMEZ
Balıkesir Milletvekili
T.B.M.M.

Bakanlığımıza yöneltilip yazılı olarak cevaplandırılması istenilen 7/19034 Esas No.lu soru önergesinin cevabı aşağıda sunulmuştur.

Anayasanın 98. maddesinin;

"Türkiye Büyük Millet Meclisi soru, Meclis araştırması, genel görüşme, gensoru ve Meclis soruşturması yollarıyla denetleme yetkisini kullanır.

Soru, Bakanlar Kurulu adına, sözlü veya yazılı olarak cevaplandırılmak üzere Başbakan veya bakanlardan bilgi istemekten ibarettir.

Meclis araştırması, belli bir konuda bilgi edinilmek için yapılan incelemeden ibarettir.

Genel görüşme, toplumu ve Devlet faaliyetlerini ilgilendiren belli bir konunun, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda görüşülmesidir.

Soru, Meclis araştırması ve genel görüşme ile ilgili önergelerin verilme şekli, içeriği ve kapsamı ile cevaplandırılma, görüşme ve araştırma yöntemleri Meclis İçtüzüğü ile düzenlenir."

hükmünü içerdiği;

Anılan maddede yer alan "soru, genel görüşme, Meclis araştırması, Meclis soruşturması ve gensoru"nun, Parlamentonun Hükûmet üzerindeki denetiminin gerçekleştirilmesini sağlayan hukukî araçlardan olduğu;

"Kuvvetler ayrılığı ilkesini" benimsemiş olan Anayasamızın, kayıtsız şartsız Millete ait olan egemenliğin, Anayasanın koyduğu esaslara göre yetkili organlar eliyle kullanılacağını belirttiği ve yasama yetkisinin Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet Meclisince, yürütme yetkisi ve görevinin Cumhurbaşkanı ve Bakanlar Kurulunca, yargı yetkisinin ise Türk Milleti adına bağımsız mahkemelerce kullanılacağının hükme bağlandığı; bir hukuk devletinde yasama ve yürütme organları arasındaki ilişkinin niteliğinin, kabul edilen hükûmet sistemine göre değişkenlik gösterebilmekle birlikte, yargının yasama ve yürütme ile olan ilişkilerinin değişmez nitelikte olduğu ve "mahkemelerin bağımsızlığı" esasına dayandığı,

Malûmlarıdır.

Mahkemelerin bağımsızlığı esasına aykırılık oluşturacak uygulamalardan kaçınılmasının zorunlu bulunduğu; bu anlamda, bir yüksek mahkeme olan Anayasa Mahkemesinin faaliyetlerinin, Parlamentonun Hükûmeti denetim araçlarından biri olan "soru önergesi"ne konu oluşturabilmesinin hukuken mümkün gözükmediği; aksi düşüncenin kabulünün, mahkemelerin faaliyetlerinin siyasî irade ile ilişkilendirilmesi sonucuna yol açabileceği; böyle bir durumun ortaya çıkması bir yana, böyle bir izlenimin doğmasının bile "mahkemelerin bağımsızlığı" ilkesi yönünden sakınca yaratacağı; bu nedenle, Anayasa Mahkemesince gerçekleştirilen bir yurtdışı ziyaretine ilişkin olarak Anayasanın 98. maddesi uyarınca Adalet Bakanı'na soru sorulmasının mümkün bulunmadığı;

Bu noktada, yasama organının faaliyetlerine ilişkin konularda milletvekillerinin Başbakan veya bakanlara soru sormalarının da mümkün bulunmadığının da vurgulanmasının gerektiği; Nitekim, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünün 100. maddesinde yer alan "Başkanın, Başkanlık Divanının, Başkanlık Divanı üyelerinin ve Danışma Kurulunun Türkiye Büyük Millet

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Bakan

.../.../2007

Meclisinin faaliyetleriyle ilgili görevleri hakkında, Başkanlıktan sözlü veya yazılı soru sorulabilir." hükmü uyarınca söz konusu konularda yalnızca T.B.M.M. Başkanlığına soru sorulabileceği, bu hususun kuvvetler ayrılığı ilkesinin bir gereği olduğu;

Bu çerçevede yöneltilen soruların, Anayasanın 98. maddesi kapsamında yer alan "soru" kapsamında bulunmadığı; dolayısıyla anılan madde uyarınca cevap verilebilmesi de mümkün olmamakla birlikte, devlet anlayışı ve şeffaf yönetim ilkesi gereğince, açıklama yapılmasının uygun görüldüğü;

Mahkemenin internet sitesinde ayrıntılı olarak yer verildiği üzere, küreselleşmenin yoğun olarak yaşandığı günümüzde Mahkemece uluslararası ilişkilere özel önem verildiği ve bu bağlamda, anayasa yargısı alanında işbirliğinin sağlanması amacıyla yurtdışından gelen konuklarla görüşüldüğü, birlikte çalışmalar yapıldığı ve aynı amaçla yurtdışı ziyaretlerinde bulunulduğu; kırkbeş yıllık deneyimi ve saygınlığı nedeniyle içtihatları diğer ülke mahkemelerince takip ve takdir edilen, anayasa yargısı alanında öncü rolü bulunan Türk Anayasa Mahkemesinin bu ilişkilerinin konumunun bir gereği olduğu, bu sayede Türk Anayasa Hukukunun ve yargısının tanıtımı gibi önemli bir görevin yerine getirildiği, benzer saygın yargı kuruluşları arasında ön sıralarda yer aldığı;

Mahkemenin uluslararası ilişkileri yönünden 2006 yılındaki faaliyetleri kapsamında;

Mahkeme Başkanının daveti üzerine Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin 2006 Yılı Açılış Konuşmasının Anayasa Mahkemesi Başkanı tarafından yapılarak Türk Anayasa Yargısına ve insan haklarına ilişkin gelişmelerin, Avrupa ülkelerinin anayasa mahkemelerinin dikkatine sunulduğu; bu konuşma sonrasında Fransız Anayasa Konseyi Başkanı tarafından yapılan davet üzerine Mahkeme Başkanı ve Konsey üyelerinin de katılımı ile gerçekleşen toplantıda Anayasamızın 13. ve 90. maddelerindeki değişikliklerin ele alındığı ve laiklik anlayışı konusunda karşılıklı bilgi ve görüş alışverişinde bulunulduğu;

Avusturya Anayasa Mahkemesi Başkanının daveti üzerine yapılan ziyarette ise, yargılama usulü ve Anayasanın 153. maddesinin uygulanmasına yönelik bir tebliğin Anayasa Mahkemesi Başkanı tarafından sunulduğu ve azınlıklar konusunda yapılan yanlış değerlendirmelerin ortaya konularak bunların düzeltilmesi gereğinin ifade edildiği; aynı konuların ertesi gün Avusturya Anayasa Mahkemesi Başkanı tarafından da dile getirildiği;

Avusturya'nın, Avrupa Birliği Dönem Başkanlığını yürütmekte olduğu tarihlerde gerçekleşen bu ziyaret sırasında Avusturya Dışişleri Bakanlığının yemek davetine katılındığı; Türkiye'deki azınlık kavramı ile azınlık vakıflarına ilişkin yasal düzenlemelerin anayasal boyutları ile ele alındığı ve karşılıklı görüşmelerin yapıldığı; yine aynı ziyarette, Türk Büyükelçiliğinin isteği üzerine Mahkeme Başkanının, bir basın söyleşisine katılarak düşünce özgürlüğü, yazarların yargılanması, Türk Ceza Kanununun 301. maddesi ve Ordunun Anayasadaki yerine ilişkin sorulan soruları cevaplandırdığı; bu söyleşinin Avusturya basınında yer aldığı;

Litvanya'da düzenlenen ve 36 ülkenin anayasa mahkemesi başkanlarının katıldığı Anayasa Mahkemeleri Başkanları Toplantısına Ülkemizi temsilen Anayasa Mahkemesi Başkanının katıldığı;

Yine Mahkeme Başkanının, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinin adlî yıl açılış törenine katılarak konuşma yaptığı, bu konuşmasında Türkiye'nin belirli konulara ilişkin görüşlerini hukukî açıdan ifade ettiği;

Söz konusu davetlere ilişkin harcamaların, davet eden ülkelerce karşılandığı;

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Bakan

.../.../2007

Ayrıca, Dışişleri Bakanlığı aracılığıyla Alman Anayasa Mahkemesi Başkanınca davet edilen Mahkeme Başkanının, Mart ayı içinde bu ziyareti gerçekleştireceği;

Öte yandan, Ülkemizi ziyarete gelen Kongo Demokratik Cumhuriyeti Senato Başkanı Pierre Marini Bodho, Avrupa Konseyi Parlamenter Meclisi Hukuk ve İnsan Hakları Komisyonu üyesi Hollandalı Parlamenter Eric Jurgens, Portekiz Adalet Bakanı Alberto Bernardes Costa, Hollanda Adalet Bakanı Jan Piet Hein Donner, Bulgaristan Adalet Bakanı Georgi Petkanov, Hessen Eyalet Parlamentosu Adalet Komitesi Başkanı Parlamenter Alfons Gerling, İsviçre Adalet ve Polis Bakanı Christoph Blocher, Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiseri Thomas Hammarberg ve Etiyopya Yüksek Mahkeme Başkanı Kemal Bedri'nin, Anayasa Mahkemesini ziyaret ederek Mahkeme Başkanı ile görüş alışverişinde bulundukları;

Dışişleri Bakanlığınca düzenlenen bir eğitim programı dâhilinde Afganistan ve Irak siyasî parti temsilcilerine, anayasal düzenlemeler ve anayasa yargısı konularında Mahkeme raportörleri tarafından sunum yapılan bilgilendirme toplantılarına devam edildiği;

Bütün bu ilişkilerin, Anayasa Mahkemesinin uluslararası temsil görevinin bir gereği olduğu; 2007 yılında 45. kuruluş yıldönümünü kutlayacak olan Mahkemenin 25-26 Nisan 2007 tarihlerinde yapılacak olan Anayasa Yargısı Sempozyumuna 45 ülkeden temsilcilerin katılacak olmasının da bu bağlamda değerlendirilmesinin gerektiği;

Anayasa Mahkemesinin uluslararası ilişkilerde aldığı aktif rolün bundan sonra da kesintisiz olarak devam edeceği ve bu çerçevede henüz ilişki kurulmayan ülkelere öncelik verileceği; meslekî incelemelerde bulunmak üzere Şili, Arjantin ve Brezilya'ya yapılan ziyaretlerin de bu kapsamda olduğu;

Şili, Arjantin ve Brezilya ziyaretleri sırasında görüşme konularının özellikle Anayasa şikâyeti üzerinde olduğu ve Avrupa'da yayımlanan bazı eserlerde yer verilen Arjantin Yüksek Mahkemesinin konuya ilişkin kararlarının yanlış yorumlandığının anlaşıldığı; Şili ve Brezilya'da yargılama usulleri ile mahkemelerin üye oluşumunun, üyelerin Parlamento tarafından seçilmesinin yararları ve sakıncalarının tartışıldığı; yine bu mahkemelerle, küreselleşme ve insan hakları anlayışı çerçevesinde işbirliği ve buna ilişkin protokollerin yapıldığı, yazışma dilinin İngilizce olması konusunda mutabakatın sağlandığı ve protokollerin büyükelçilerce tamamlanmasının kararlaştırıldığı;

Anayasa Mahkemesinin çalışma esaslarının düzenlendiği İçtüzüğünün 46. maddesindeki, "Anayasa Mahkemesi Başkanı, Başkanvekili, üyeleri ve raportörlerinin mesleki incelemelerde bulunmak, kongre, konferans, seminer ve benzeri bilimsel toplantılara katılmak üzere aylık ve ödenekleri, gerçek yol giderleri ve gündelikleri verilmek suretiyle, işlerin aksatılmaması gözetilerek, dış ülkelere gönderilmesine asıl ve yedek üyelerin katılımı ile Kurulca karar verilir. Bu amaçla Anayasa Mahkemesinin bütçesine yeteri kadar ödenek konulur." hükmü gereğince, Şili, Arjantin ve Brezilya'ya 04/11/2006-18/11/2006 tarihleri arasında ziyarette bulunulmasının 12/10/2006 tarihinde Kurulca kararlaştırıldığı;

İçtüzük hükümlerine göre Anayasa Mahkemesince yapılan toplantı ve görüşmelerin, Anayasa Mahkemesince karara bağlanması öngörülen konularda karar alınan toplantılar ve bu kararlara ilişkin taslakların yazımı sonrası kararlara son şeklinin verildiği toplantılar olmak üzere iki ana başlık altında toplanmasının mümkün bulunduğu; bu toplantılara ilişkin gündemin belirlenmesi yetkisinin Başkana ait olduğu; söz konusu yurt dışı gezisi öncesinde yoğun olarak dosyaların esasının görüşüldüğü, gezi süresince de Anayasa Mahkemesi Başkanı tarafından belirlenen gündem doğrultusunda Mahkeme bünyesinde karar taslağı yazımı ve karar taslaklarına son şeklinin verilmesi için toplantıların yapıldığı; ayrıca, davaların esasının görüşülebilmesi için

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Bakan

.../.../2007

gerekli olan raporların hazırlanmasına da bu sürede devam edildiği; gezi süresince Mahkemeye 1 iptal davasının açıldığı, 4 itiraz başvurusunda bulunulduğu; söz konusu dosyaların, İçtüzükte öngörüldüğü şekilde incelenmek üzere raportörlere havale edildiği; raportörlerce de gerekli incelemelerin yapılarak beş gün içinde hazırlanan raporların Başkanlığa sunulduğu; bu dosyalar hakkında Mahkemece ilk inceleme raporlarının verildiği tarihten iki işgünü sonrasında ise ilk inceleme toplantısının yapılarak karara bağlandığı; belirtildiği üzere, hiçbir şekilde Mahkeme işlerinin aksamasının söz konusu olmadığı;

Diğer taraftan, Anayasa Mahkemesi Başkan ve üyelerinin yıllık izin sürelerinin kullanımında, diğer yüksek mahkeme başkan ve üyeleri ile hâkim ve savcılar için geçerli olan "adlî tatil"e ilişkin hükümlerin geçerli bulunmadığı; İçtüzüğünün 20. maddesi uyarınca, Başkan, Başkanvekili ve üyelerin yılda 45 gün izin haklarının olduğu; izin kullanımında Yüce Divan sıfatıyla bakılan veya Anayasaya ve 2949 sayılı Kanuna göre süreye tâbi olan işlerin aksatılmaması ve üyelerin dinlenmesinin sağlanmasının göz önünde tutulacağının belirtildiği; yıllık izinlerin kullanılmasının dahi belirli tarihler ile sınırlanmamasına karşılık, son yıllarda iş yoğunluğunda meydana gelen artışın da etkisiyle üyelerin hiçbirinin yıllık izinlerinin tamamını kullanmadıkları; 2006 yılı itibarıyla üyelerin yıllık izin kullanma sürelerinin ortalamasının 28 gün olduğu;

Anayasa Mahkemesinin 11 asıl ve 4 yedek üye olmak üzere toplam 15 üyeden oluştuğu; ancak söz konusu ziyaretlere Başkanla birlikte 6 üye ve 3 raportörün katıldıkları; aynı amaçla 2005 yılında yapılan yurt dışı ziyaretlerinin de aynı sayıda katılımla gerçekleştirildiği; Anayasa Mahkemesinin 2006 yılı bütçesinde Mahkeme üye ve raportörlerinin yurt dışı geçici görev yolluk ödeneği toplamının 205.000 YTL olarak belirlendiği; bu ödeneğin 78.804 YTL'sinin söz konusu ziyaretler için harcandığı; geziye katılan eşlerin masraflarının ise hiçbir şekilde Devlet bütçesinden karşılanmadığı; buna ilişkin harcama belgelerinin kendilerinde bulunduğu; yıl sonu itibarıyla söz konusu ödenek miktarından 97.515 YTL'nin harcanmadığı; bu miktarlar yönünden geçmiş yıllara bakıldığında da benzer uygulamaların olduğu; örneğin, yurt dışı geçici görev yolluğu olarak 2005 yılı bütçesine konulan 285.970.000.000 TL'nin 205.853.000.000 TL'si, 2004 yılı bütçesine konulan 275.790.000.000 TL'nin 185.321.300.000 TL'sinin harcanmadığı ve iade edildiği; Mahkeme tarafından geçmişten günümüze bütçe disiplinine uyum ve tasarruf anlayışının benimsendiği ve sürdürüldüğü,

Anayasa Mahkemesinin 25/12/2006 tarihli ve CO1.0.ÖKM.032-266/1679 sayılı yazısından anlaşılmıştır.

Bilgilerinize arz ederim.

Cemil ÇİÇEK
Bakan